

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національного
університету «Чернігівська політехніка»
31 серпня 2020 р. протокол № 6

Введено в дію
наказом ректора
від 31 серпня 2020 р. № 26

ПОЛОЖЕННЯ
про навчальні посібники
в Національному університеті «Чернігівська політехніка»

Чернігів 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про навчальні посібники (далі – Положення) у Національному університеті «Чернігівська політехніка» (далі – Університет) є складовою системи забезпечення Університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості).

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про видавничу справу», «Про авторське право і суміжні права», наказу Міністерства освіти і науки України від 18.04.2014 № 486 «Деякі питання скасування процедури надання Міністерством освіти і науки грифів навчальній літературі для вищих навчальних закладів», Положення про навчальні видання Університету, а також Положення про оперативно-поліграфічну діяльність наукової бібліотеки Університету.

1.3. Основна мета цього Положення полягає у визначенні та уніфікації вимог до змісту та обсягу навчальних посібників, упровадженні прозорих процедур їх подання та розгляду Вченою радою Університету, згідно з рішенням якої навчальному посібнику може надаватися гриф Національного університету «Чернігівська політехніка» з наступним виданням як на базі редакційно-видавничого відділу Університету, так і інших видавництв.

2. ВИЗНАЧЕННЯ, ВИМОГИ ТА ЕТАПИ ВИДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

2.1. Навчальний посібник Університету – це навчальне видання, що частково або повністю замінює чи доповнює підручник з конкретної дисципліни та офіційно затверджене Вченою радою Університету в якості нормативного видання і відповідає встановленим вимогам щодо змісту навчальної програми дисципліни, обсягу, технічного оформлення.

2.2. Автор – це фізична особа або група осіб (співавторів), творчою працею якої створено навчальний посібник. Щонайменше одним з авторів навчального посібника Університету має бути науково-педагогічний працівник, який за основним місцем роботи працює в Університеті.

2.3. Основні вимоги до навчальних посібників Університету:

- високий науково-методичний рівень, наявність необхідного довідкового апарату та рекомендованих інформаційних джерел;
- доступна для цільової аудиторії форма викладення, єдність теоретичного навчального матеріалу з практичними завданнями, наявність міжпредметних зв'язків, питань для самоперевірки.

2.4. На навчальні посібники поширюються норми Положення про навчальні видання Університету. Зокрема, це стосується необхідності випуску навчального посібника в електронній формі, а також умов зберігання та забезпечення доступу. При цьому складається двосторонній Договір Університету з автором (кожною фізичною особою з числа співавторів) про передачу права на використання навчального видання (Додаток Б до Положення про навчальні видання).

2.5. Процес підготовки навчального посібника Університету до видання передбачає, зокрема, такі етапи: підготовка рукопису та супровідних документів, попередній розгляд, офіційне (зовнішнє та додаткове) рецензування, рекомендація до видання, затвердження до друку.

2.6. Підготовка рукопису та супровідних документів здійснюється автором (усіма співавторами), а також іншими особами, причетними до видання навчального посібника Університету.

2.7. До супровідних документів належать:

- заява автора про видання навчального посібника Університету (Додаток А);
- паспорт навчального посібника Університету (Додаток Б);
- робоча програма навчальної дисципліни;
- попередня (внутрішня) рецензія (Додаток В);
- зовнішня рецензія;
- витяг з протоколу засідання кафедри (Додаток Г);
- подання кафедри до Вченої ради Університету (Додаток Д);
- додаткова рецензія;
- витяг з протоколу засідання Вченої ради Університету (Додаток Е);
- аркуш дозволу до друку (Додаток Ж).

2.8. Попередній розгляд здійснюється з метою обґрунтування доцільності видання і визначення кола офіційних рецензентів та проводиться кафедрою Університету, яка відповідальна за викладання навчальної дисципліни, для якої призначений посібник.

2.9. Зовнішнє рецензування проводиться науково-педагогічним працівником іншого закладу вищої освіти (України або іншої держави), який є визнаним фахівцем у галузі, спорідненій з навчальною дисципліною, для якої призначений даний навчальний посібник.

2.10. Додаткове рецензування може бути організовано проректором з науково-педагогічної роботи у разі сумнівів у якості попереднього розгляду або зовнішнього рецензування навчального посібника.

3. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ, ОБСЯГУ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

3.1. Контроль за використанням у освітньому процесі в Університеті якійсної навчальної літератури здійснюється ректором.

3.2. Структура, зміст та обсяг навчального посібника Університету має відповідати рекомендаціям Положення про оперативно-поліграфічну діяльність наукової бібліотеки Університету.

3.3. Оформлення навчального посібника Університету має відповідати вимогам державних стандартів України:

- ДСТУ 3008-2015. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення (ISO 5966:1982);

- ДСТУ 3582-2013. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила;

- ДСТУ 8302:2015. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання.

3.4. Автору може бути відмовлено у виданні навчального посібника на підставах, зазначених у Законі України «Про видавничу справу», у разі порушення інших законів та нормативних актів України, наказів Міністерства освіти і науки України, ректора Університету та даного Положення.

3.5. Час, витрачений на роботу з рецензування або додаткове рецензування навчального посібника, підготовку та узгодження супровідних документів, відноситься до розділу "Організаційно-методична робота" індивідуального плану науково-педагогічного працівника в обсягах, що відповідають діючим в Університеті нормативам.

4. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ УНІВЕРСИТЕТУ

4.1. Автор навчального посібника подає заяву (Додаток А) та рукопис завідувачу кафедри, який робить запис про дату прийняття рукопису в паспорті посібника (Додаток Б) і повертає цей паспорт автору.

4.2. Завідувач кафедри в триденний термін призначає внутрішнього рецензента – компетентного науково-педагогічного працівника цієї або іншої (за згодою) кафедри. Прізвище, науковий ступінь, вчене звання та посаду внутрішнього рецензента, а також дату призначення завідувач кафедри вписує на другій сторінці посібника (Додаток І).

4.3. Завдання внутрішнього рецензента полягає в проведенні первинної експертизи рукопису навчального посібника та підготовки рецензії у термін не більше двох тижнів після отримання рукопису.

4.4. Метою первинної експертизи рукопису навчального посібника є з'ясування його актуальності та необхідності видання для Університету, а також його відповідність розділу 3 цього Положення.

4.5. Автор має право першим ознайомитися з внутрішньою рецензією та, за власним бажанням, відкликати рукопис видання для доопрацювання та подальшого повторного подання.

4.6. Після отримання позитивної внутрішньої рецензії завідувач кафедри додає до порядку денного чергового або позачергового засідання кафедри питання розгляду рекомендації до видання навчального посібника, а також сприяє ознайомленню науково-педагогічних працівників кафедри з рукописом навчального посібника.

4.7. Термін ознайомлення має бути не меншим ніж один календарний тиждень, але не перевищувати один календарний місяць.

4.8. На засіданні кафедри слово надається автору (співавторам), а також внутрішньому рецензенту. У разі відсутності внутрішнього рецензента за рішенням кафедри рецензію може зачитати завідувач кафедри.

4.9. Після обговорення кафедра приймає обґрунтоване рішення щодо подальшої долі навчального посібника, про що завідувач кафедри робить запис у паспорті посібника, а також готується подання до Вченої ради щодо рекомендації.

4.10. У рішенні кафедри також зазначаються не менше двох кандидатур зовнішніх рецензентів – науково-педагогічних працівників інших навчальних закладів, які є визнаними фахівцями в галузі дисципліни, для якої розроблений навчальний посібник.

4.11. Автор надсилає рукопис одному з можливих рецензентів і, у разі отримання позитивного відгуку (рецензії), надає рукопис разом із супровідними документами до редакційно-видавничого відділу, відповідальний працівник якого робить запис у паспорті посібника і повертає цей паспорт автору.

4.12. Редакційно-видавничий відділ Університету у тижневий термін проводить вхідний контроль рукопису та його електронної версії з метою з'ясування можливості та умов видання, а також необхідності доопрацювання на відповідність вимогам стандартів, про що робиться відмітка в паспорті навчального посібника.

4.13. За наявності позитивного рішення редакційно-видавничого відділу Університету комплект супровідних документів разом з рукописом передається до відділу методичної роботи, акредитації та ліцензування.

4.14. Відповідальний працівник відділу методичної роботи, акредитації та ліцензування в тижневий термін перевіряє рукопис та супровідні документи, до яких долучається подання кафедри голові Вченої ради Університету про можливість рекомендації навчального посібника до друку, реєструє його та робить відмітку в паспорті навчального посібника.

4.15. Проректор з науково-педагогічної роботи узгоджує подання, а, у разі необхідності, організовує додаткове незалежне рецензування, про що робиться відмітка у паспорті навчального посібника.

4.16. Після розгляду питання про рекомендацію до друку навчального посібника з грифом Університету витяг з протоколу засідання Вченої ради долучається до комплекту документів, про що робиться відмітка у паспорті навчального посібника.

4.17. У разі друку на базі Університету повний комплект документів повертається до редакційно-видавничого відділу, де відбувається верстання та друкується макет навчального посібника.

4.18. Подальші дії з навчальним посібником (надання дозволу до друку, тиражування, взаємодія з бібліотекою тощо) відбуваються так, як і для всіх інших видів навчальних видань в Університеті.

4.19. Усі спірні питання стосовно процедури підготовки та оформлення документів щодо видання навчального посібника вирішуються безпосередньо проректором з науково-педагогічної роботи.

Начальник відділу

В.П.Войтенко

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. В. Кальченко

Начальник юридичного відділу

О. Г. Вершняк

Додаток А

Приклад заяви автора про видання навчального посібника Університету

Завідувачу кафедри
альтернативної енергетики
Сергієнку О.М.
доцента Петренка І.Ф.

ЗАЯВА

Прошу видати навчальний посібник «Економічні аспекти альтернативної енергетики» для використання здобувачами вищої освіти спеціальності 569 – Екологічний контроль та аудит. Рукопис на 152 с. додаю.

12.04.2020.

(І.Ф.Петренко)

Додаток Б
Приклад паспорта навчального посібника Університету
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Паспорт навчального посібника

Петренко, І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит

Дата	Перелік дій	Відповідальна особа		
		Посада	Підпис	І.Б.Прізвище
12.04.2020	Прийняття заяви та рукопису	Завідувач каф. АЕ		О.М.Сергієнко
14.04.2020	Прийняття рукопису на рецензію	Доцент каф. АЕ		С.В.Субтельний
25.04.2020	Прийняття внутрішньої рецензії	Завідувач каф. АЕ		О.М.Сергієнко
30.04.2020	Розгляд на засіданні кафедри	Завідувач каф. АЕ		О.М.Сергієнко
15.05.2020	Отримання зовнішньої рецензії	Доцент каф. АЕ		І.Ф.Петренко
27.05.2020	Прийняття рукопису та супр. док.	Фахівець ВІВМС		Т.Д.Цибуля
03.06.2020	Передача рукопису на додаткове рецензування	Фахівець ВІВМС		Т.Д.Цибуля
21.06.2020	Прийняття рукопису та супр. док.	Пров. фахівець навч. відділу		М.А.Новомлинець
30.06.2020	Прийняття рукопису та супр. док.	Нач. РВВ		В.В.Музика
15.07.2020	Прийняття макета та супр. док.	Методист ВМРАЛ		Т.Д.Цибуля
20.07.2020	Прийняття макета та дозволу на друк	Нач. РВВ		В.В.Музика

РЕЦЕНЗІЯ

на навчальний посібник:

Петренко, І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит.

Навчальний посібник, що рецензується, розроблений для забезпечення навчальної дисципліни «Економічні аспекти альтернативної енергетики» (код ПП-12 навчального плану освітньої програми, який затверджено ректором 16.05.2019).

Обсяг викладання дисципліни за навчальним планом становить 136 годин (54 год. – лекції; 36 год. – лабораторні роботи; 18 год. – практичні заняття; 28 год. – самостійна робота). На даний момент кафедрою розробляється новий навчальний план, який буде запроваджений, починаючи з 2020 – 2021 навчального року. Проектом плану передбачено викладання дисципліни «Економічні аспекти альтернативної енергетики» і в подальшому. Аудиторні години планується скоротити на 30%, залишивши сумарний обсяг на тому ж рівні (тобто, 136 год.) за рахунок збільшення кількості годин самостійної роботи студентів. На сьогодні відомий тільки один україномовний підручник з дисципліни (Економіка альтернативної енергетики/ М.Л.Огієнко. – К.: Вища шк., 2001. – 346 с.), що на сьогодні суттєво застарів. Відомі дві монографії (англійською та російською мовами), які внаслідок особливостей та цільової аудиторії такого типу видання, а також малого накладу та ціни не можуть бути застосовані в університеті в якості базової навчальної літератури. Звідси впливає актуальність видання навчального посібника, що рецензується, для Національного університету «Чернігівська політехніка».

Навчальний посібник відображає погляди автора та його творчі напрацювання, накопичені за час 12-річного викладання даної дисципліни на кафедрі альтернативної енергетики (раніше – кафедри енергоаудиту).

В останньому розділі посібника, який присвячений проблемам оптимізації тарифів та перспективам розвитку пристроїв обліку електроенергії, застосовується оригінальний матеріал з посиланням на статті, опубліковані автором у наукових фахових виданнях.

Технічно посібник підготовлений на сучасному рівні і відповідає існуючим вимогам щодо структури та змісту.

До недоліків рукопису вважаю за доцільне визначити наступне:

1. ...
2. ...
3. ...

Вважаю, що після авторського доопрацювання відповідно до зазначеного вище списку зауважень навчальний посібник Петренко, І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти. спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с. можна рекомендувати до видання в повному обсязі.

З проханням про зовнішнє рецензування, на мій погляд, найбільш доцільно звернутися до науково-педагогічних працівників кафедри енергоаудиту НТУУ «Київський політехнічний інститут» або кафедри систем енергозабезпечення Одеського технологічного університету, які мають досить тривалий плідний досвід викладання споріднених навчальних дисциплін.

Канд. техн. наук, доц., доцент каф. АЕ

С.В.Субтельний

25.04.2020

Приклад витягу протоколу засідання кафедри
ВИТЯГ
з протоколу № __ від __ _____ 2020 р.
засідання кафедри АЕ

ПРИСУТНІ:.....

СЛУХАЛИ: про методичне забезпечення дисциплін, які викладаються на кафедрі, та рекомендацію до видання навчального посібника:

Петренко І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с.

ВИСТУПИЛИ: внутрішній рецензент доцент каф. АЕ С.В.Субтельний.

УХВАЛИЛИ: просити вчену раду університету рекомендувати до видання навчальний посібник:

Петренко І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с.

ГОЛОСУВАЛИ: одноголосно.

Завідувач кафедри АЕ

О.М.Сергієнко

Секретар

С.М.Новік

Приклад подання кафедри до вченої ради Університету

Заступнику голови Вченої ради
НУ «Чернігівська політехніка»

О.О.Новомлинцю
завідувача кафедри АЕ
доц. О.М.Сергієнка

ПОДАННЯ

Прошу розглянути на засіданні Вченої ради питання щодо рекомендації до видання навчального посібника: Петренко, І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с.

Зазначений навчальний посібник пройшов попередній розгляд на кафедрі АЕ, а також отримав схвальний відгук від спеціаліста.

Додатки:

- 1) рукопис навчального посібника;
- 2) витяг з протоколу засідання кафедри АЕ;
- 3) внутрішня рецензія;
- 4) зовнішня рецензія (дві).

Завідувач кафедри АЕ

О.М.Сергієнко

Рукопис та супровідні документи прийняті:
Провідний фахівець навч. відділу

М.А.Новомлинець

Додаток Е

Приклад витягу з протоколу засідання Вченої ради університету
ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № __
засідання Вченої ради
Національного університету «Чернігівська політехніка»
від _____ 2020 року

СЛУХАЛИ: клопотання кафедри АЕ щодо рекомендації до видання навчального посібника:

Петренко І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с.

УХВАЛИЛИ: рекомендувати до видання навчальний посібник:

Петренко І.Ф. Економічні аспекти альтернативної енергетики: навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. 569 – Екологічний контроль та аудит. – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с.

ГОЛОСУВАЛИ: одноголосно.

Вчений секретар

І.М.Олійченко

Додаток И

Приклад аркуша дозволу до друку
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»

До друку дозволяю.
Проректор з НІПР

В.В.Кальченко
« __ » _____ 20__ р.

І.Ф. Петренко
Економічні аспекти альтернативної енергетики

Усі цитати, цифровий та фактичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені, запис одиниць відповідає стандартам, орфографічні помилки виправлені, зауваження рецензента враховані

Схвалено Вченою радою Національного університету «Чернігівська політехніка» в якості навчального посібника для студентів спеціальності «Екологічний контроль та аудит».

(Протокол №3 від 25.04.2020)

_____ І.Ф.Петренко

Чернігів 2020

УДК 532.5-533.6; 621.372

ББК 32.965я73

П24

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного університету «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 25.06.2020 р.)

Рецензенти:

С.В. Субтельний, канд. техн. наук, доц.;

С.І. Дробов, д-р техн. наук, проф.;

К.М. Іванів, д-р техн. наук, проф.

Петренко, І. Ф.

П24 Економічні аспекти альтернативної енергетики : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти спец. «Екологічний контроль та аудит» / І. Ф. Петренко. – Чернігів : Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», 2020. – 152 с. : іл.

ISBN

У посібнику розглянуті принципи організації..... Проаналізовано, показано застосування..., розглянуті питання ..., наведені дані ...

Посібник призначений для поглибленого вивчення студентами дисципліни «Економічні аспекти альтернативної енергетики». Також може бути корисним для аспірантів, науковців, практичних працівників.

УДК 532.5-533.6; 621.372

ББК 32.965я73+22.253.3я73

ISBN

© І.Ф. Петренко, 2020